

ОБЛІК ФІНАНСОВОЇ ОРЕНДИ В УКРАЇНІ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ

Григоренко В., студент 3 курсу факультету Економіки та бізнесу

Сахно Л. А., к.е.н., доцент кафедри Фінанси, облік і оподаткування

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

В умовах ринкової економіки Україна стала на шлях глибоких соціально-економічних перетворень, необхідною умовою успішного здійснення яких є розвиток підприємницького сектору. Але для цього необхідно використовувати альтернативні методи фінансування витрат на оновлення матеріальної бази і реструктуризацію виробництва. Однією з таких альтернатив може стати фінансова оренда. Саме фінансова оренда може значно поживити процеси створення нових підприємств, оновлення існуючого технічного забезпечення підприємств [1]. Тому питання обліку фінансової оренди є досить актуальним.

Питанню обліку операцій з фінансової оренди присвячені праці як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, серед яких: І.А. Бланк, Р. Брейлі, В.А. Горемикін, М.Я. Дем'яненко, Н.П. Кондраков, Г.Г. Кірейцев, О.Г. Луб'яницький, Н.С. Рязанова, Н.Г. Слав'янська, Я.Б. Усенко.

Бухгалтерський облік фінансової оренди в Україні регламентує П(С)БО 14 «Оренда». Відповідно до нього фінансова оренда – це оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних з правом користування та володіння активом. Оренда вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з наведених нижче ознак [2]: орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди; орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання; строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди; теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об'єкта оренди; орендований актив має особливий характер, що дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на його модернізацію, модифікацію, дообладнання; орендар може подовжити оренду активу за плату, значно нижчу за ринкову орендну плату; оренда може бути припинена орендарем, який відшкодовує орендодавцю його втрати від припинення оренди.

Бухгалтерський облік фінансової оренди має свої особливості як у орендаря, так і у орендодавця. Розглянемо особливості у кожного з них.

Орендар відображає в бухгалтерському обліку одержаний у фінансову оренду об'єкт одночасно як актив і зобов'язання за найменшою на початок строку оренди оцінкою: справедливою вартістю активу або теперішньою

вартістю суми мінімальних орендних платежів. Об'єкт оренди відображаємо по дебету субрахунків рахунку 10 «Основні засоби» у кореспонденції з кредитом субрахунку рахунку 531 «Зобов'язання з фінансової оренди». Амортизація об'єкта фінансової оренди нараховується орендарем протягом періоду очікуваного використання активу. Періодом очікуваного використання об'єкта фінансової оренди є строк корисного використання (якщо угодою передбачено перехід права власності на актив до орендаря) або коротший з двох періодів - строк оренди або строк корисного використання об'єкта фінансової оренди (якщо переходу права власності на об'єкт фінансової оренди після закінчення строку оренди не передбачено). Затрати орендаря на поліпшення об'єкта фінансової оренди (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що приводять до збільшення майбутніх економічних вигод, які первісно очікувалися від його використання, відображаються як капітальні інвестиції, що включаються до вартості об'єкта фінансової оренди. Такі витрати відображаються на рахунок 15 «Капітальні інвестиції».

Орендодавець відображає в бухгалтерському обліку наданий у фінансову оренду об'єкт як дебіторську заборгованість орендаря в сумі мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості за вирахуванням фінансового доходу, що підлягає отриманню, з визнанням іншого доходу (доходу від реалізації необоротних активів). Одночасно залишкова вартість об'єкта фінансової оренди виключається з балансу орендодавця з відображенням у складі інших витрат (собівартості реалізованих необоротних активів).

Фінансова оренда має свої переваги і недоліки. На нашу думку основними перевагами є: відсутність застави та поручителів; можливість отримати техніку і обладнання в користування без значного відволікання грошових коштів з обороту; об'єкт фінансової оренди зараховується на баланс орендаря та на нього нараховується амортизація; дає можливість випробувати машини, а потім їх купити; орендні платежі відносяться на собівартість продукції в повному обсязі, що знижує податок на прибуток.

Основними недоліками є: складна організацію угоди з фінансової оренди через значну кількість учасників; науково-технічний прогрес робить об'єкт фінансової оренди застарілим під час фінансової оренди; орендні платежі не припиняють до завершення угоди; операції з фінансової оренди є досить ризиковою справою і мають специфічні ризики: фінансові ризики; ризик несплати орендних платежів; проектні ризики; майновий ризик, пов'язаний з утратою, пошкодженням предмета оренди; ризик неповернення предмета оренди. Однак попри наявні недоліки фінансової оренди українські підприємства все більше користуються нею.

Література:

1. Sakhno L.A. Accounting and audit of environmental activities. Приазовський економічний вісник. 2020. № 1 (18). С. 305-311. URL: <http://pev.kpu.zp.ua/vypusk-18> (дата звернення: 12.11.2021).
2. Фінансова оренда необоротних активів. URL: <http://www.buh-galter.info/656-finansova-orenda-neoborotnih-aktiviv.html> (дата звернення: 12.11.2021).